

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2018

GAEILGE – ARDLEIBHÉAL – PÁIPÉAR II

(90 marc)

DÉARDAOIN, 7 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA, 2.00 go dtí 3.30

Ceist 1. Léigh an sliocht athchóirithe seo as an úrscéal **An Lamborghini Buí** le hIarla Mac Aodha Bhuí. Freagair **trí cinn** de na ceistanna a ghabhann leis. Ní mór ceist **amháin** a roghnú as **A** agus ceist **amháin** a roghnú as **B**. Is féidir an **tríú ceist** a roghnú as **A** nó as **B**. *Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.* (15 mharc)

An Lamborghini Buí

1. Bhí an-spéis ag Séamas sna gluaisteáin. Ba ghnách leis irisí gluaisteán a cheannach gach seachtain. Lá amháin bhí sé féin agus a chara, Síle, ag féachaint ar phictiúr de ghluaisteán álainn galánta a bhí i gceann de na hirisí. 'Lamborghini,' a dúirt Séamas le tuin sheafóideach Iodálach ar a chuid cainte. 'Anois, a Shíle, an bhfaca tú riamh gluaisteán chomh galánta leis sin?' 'Chonaic,' a d'fhreagair Síle. 'Tá gluaisteán cosúil leis sin thuas sa tseid mhór thréigthe sa choill.' 'Ag magadh atá tú!' a dúirt Séamas. 'Ní dóigh liom go bhfuil Lamborghini mar sin sa tír seo. Cosnaíonn siad €300,000 ar a laghad.' Bhí sceitimíní air agus é ag smaoineamh ar an Lamborghini thuas sa tseid. 'Tar liom mar sin,' arsa Síle agus í leathbhealach amach an doras cheana féin.
2. Bhí doras na seide ar oscailt nuair a bhain siad an áit amach. Ní raibh duine ná deoraí timpeall. Chuaigh siad isteach. Bhí toirt mhór i lár na seide agus í clúdaithe le canbhás dubh. Tharraing Séamas agus Síle an canbhás anuas agus nocht siad Lamborghini galánta buí. Ba bheag nár lig Séamas scread áthais as ach chuir Síle a méar lena béal. 'Tá rud éigin aisteach ar bun anseo,' a dúirt sí os íseal. Ach ní raibh Séamas ag éisteacht léi. Bhí sé ag cuimilt a lámh ar mhiotal snasta an bhoinéid agus é ag brionglóideach faoin gceol a bhainfeadh sé as inneall an ghluaisteáin dá dtiocfadh leis é a thosú.
3. 'Cén fáth a bhfuil Lamborghini i bhfolach anseo,' a dúirt Síle i gcogar. 'Sin í an cheist,' arsa Séamas. 'Cuirfidh mé geall leat gur gluaisteán goidte é seo.' Bhí Síle ar nós bleachtair, í ag tógáil grianghraf den ghluaisteán lena fón agus ag caint gan stad. 'Féach, a Shéamais! Níl aon chlárúimhir ar an ngluaisteán seo. Ach is don tír seo a rinneadh é mar tá an roth stiúrtha ar thaobh na láimhe deise.'
4. Is ansin a chuala siad leoraí taobh amuigh. Chaith siad an canbhás ar ais ar an Lamborghini faoi dheifir. Chuaigh siad i bhfolach i seomra beag a bhí i gcúinne na seide. Bhí fuinneog bheag shalach sa seomra agus bhí radharc acu ar gach rud. Chonaic Síle agus Séamas an leoraí á thiomáint isteach sa tseid. Léim fear agus bean amach as. D'fhéach siad thart gan faic a rá. Thosaigh Síle ag crith le heagla nuair a chonaic sí go raibh gunna ina lámh ag an mbean. Bhí a fhios aici go mbeadh a bport seinnte dá mbéarfaí anois uirthi féin agus ar Shéamas.
5. Bhain an fear an canbhás den Lamborghini. Shuigh an bhean isteach sa ghluaisteán agus thosaigh sí an t-inneall. Lig an fear rampa síos ó chúl an leoraí agus thiomáin an bhean an gluaisteán in airde air. Chlúdaigh siad an gluaisteán arís leis an gcanbhás. Cheangail siad go daingean le rópaí é. Isteach leis an mbeirt i gcábán an leoraí ansin agus thiomáin siad leo amach as an tseid arís. 'Rinne mé nóta de chlárúimhir an leoraí,' arsa Síle. 'Rachaimid ar ais chuig an teach anois díreach, a Shéamais, agus déanfaimid iarracht eolas a fháil faoin leoraí sin, agus faoin Lamborghini buí.'

(Athchóiríodh an buntéacs lena chur in oiriúint do chuspóirí na measúnachta gan é a chur i gcead an údair roimh ré.)

Ceisteanna (iad ar cómharc)

A (Buntuiscint)

- (i) Cá bhfaca Síle Lamborghini cosúil leis an gceann a bhí san iris? **(Alt 1)**
- (ii) Cad a thug Síle faoi deara nuair a chonaic sí an Lamborghini galánta buí? **(Alt 3)**
- (iii) Cad a rinne Síle agus Séamas nuair a chuala siad leoraí taobh amuigh? **(Alt 4)**

B (Léirthuisct Ghinearálta)

- (i) Déan cur síos gairid i **d'fhocail féin** ar an saghas duine é Séamas.
- (ii) Déan cur síos gairid i **d'fhocail féin** ar an saghas duine í Síle.
- (iii) Déan cur síos gairid i **d'fhocail féin** ar mhothúchán **amháin** atá sa scéal.

Ceist 2. Freagair **A** nó **B** anseo.

(15 mharc)

A

- (i) Ainmnigh gearrscéal Gaeilge nó úrscéal Gaeilge nó dráma Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil an *saghas céanna duine* i gceist ann is atá sa sliocht i **gCeist 1**.

Ní mór teideal an tsaothair sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go soiléir.

- (ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa saothar sin *faoi saghas sin duine*.

nó

Déan comparáid **ghairid** idir a bhfuil sa sliocht i **gCeist 1** faoin *saghas sin duine* agus a bhfuil faoin *saghas céanna duine* sa saothar atá ainmnithe agat.

B

- (i) Maidir le do rogha **ceann amháin** de *na saghsanna daoine* seo a leanas, ainmnigh gearrscéal Gaeilge nó úrscéal Gaeilge nó dráma Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil an *saghas sin duine* i gceist ann.

Ní mór teideal an tsaothair sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go soiléir.

(a) Duine maith

(b) Duine gránna

(c) Duine glic

(d) Duine tinn

(e) Duine brónach

(f) Duine cáiliúil

- (ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa saothar sin faoin *saghas duine* atá roghnaithe agat.

Nóta: I gcás **A** nó **B** thuas, tá cead agat chomh maith dráma Gaeilge a ainmniú ar ghlac tú páirt ann le linn do chúrsa.

Ceist 3. Léigh an dá dhán thíos: **Deireadh na Feide** le hAilbhe Ní Ghearbhuigh agus **Breacsholas** le Colette Nic Aodha. Freagair **trí cinn** de na ceisteanna a ghabhann leo. Ní mór ceist **amháin** a roghnú as **A** agus ceist **amháin** a roghnú as **B**. Is féidir an **tríú ceist** a roghnú as **A** nó as **B**. *Bíodh na freagraí i d'fhocail féin, chomh fada agus is féidir leat.* (15 mharc)

DEIREADH NA FEIDE	BREACSHOLAS
Inniu féin is cuimhin le muintir Aas 3. go mbíodh teanga á feadaíl ag na daoine fadó; fead a d'iompair 6. nuacht an lae idir na fir agus na mná a d'oibrigh sna goirt máguaird; feadaíl nach dtuigí 9. lasmuigh den bparóiste. Nuair a tháinig na Naitsithe 12. choimeád an fheadaíl Giúdaigh slán ó chontúirt. Chuir scéalta an <i>Résistance</i> 15. ó bhéal go béal faoi rún. Chabhraigh le píolótaí a bhí imithe amú teorainn na Spáinne a aimsiú. Níor chuala éinne ó shin í. 18. Maireann sí i gcuimhne na ndaoine, an teanga feadaíola seo, 21. ach níl ar chumas éinne na fuaimeanna a aithris. Níor deineadh aon taifead uirthi. 23.	Tá na sléibhte trasna an chuain ag dul i léig san iarnóin agus 3. tá draíocht le brath sa chlapsholas is an oíche ag fáil an lámh in uachtar ar an lá. Ar ball beidh na scamail 6. ar aon dath le barr na sléibhte, is cuma orthu go bhfuil siad i bhfad i gcéin. Tá teach solais 9. ag caitheamh a bhreacsholais féin ar an uisce os mo chomhair, rithim ar leith ag na tonnta atá 12. ag briseadh ar na carraigeacha. Feicim an taoide ag trá is na báid iascaireachta 15. ceann le sruth, an lá aoibhinn seo in iarthar Chorcaí ag sleamhnú uaim 18. ach cloisim giolcadh an ghealbhain fiú ag titim na hoíche.
DEIREADH NA FEIDE Gluais: Aas: baile beag sa Fhrainc feadaíl: fead, fuaim a shéidtear amach trí bheola (Athchóiríodh na buntéacsanna lena gcur in oiriúint do chuspóirí na measúnachta gan é a chur i gcead na n-údar roimh ré.)	

Ceisteanna (iad ar cómharc)

A (Buntuiscint)

- (i) Cén sórt teanga a bhíodh in úsáid ag muintir Aas sa dán *Deireadh na Feide*?
- (ii) Cén tráth den lá atá ann sa dán *Breacsholas*?
- (iii) Cén fáth nach bhfuil an teanga ar eolas anois ag aon duine sa dán *Deireadh na Feide*?

B (Léirthuiscint Ghinearálta)

- (i) Scríobh cuntas gairid i **d'fhocail féin** ar mhothúchán **amháin** atá sa dán *Breacsholas*.
- (ii) Scríobh cuntas gairid i **d'fhocail féin** ar íomhá **amháin** atá sa dán *Deireadh na Feide*.
- (iii) Mínigh i **d'fhocail féin** cé acu dán is fearr leat.

A

- (i) Ainmnigh dán Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil an cineál céanna *ábhair* i gceist ann is atá i do rogha ceann **amháin** den dá dhán i g**Ceist 3**.

Ní mór teideal an dáin sin, mar aon le hainm an fhile a chum, a scríobh síos go soiléir.

- (ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil faoin gcineál sin *ábhair* sa dán atá ainmnithe agat agus ar an gcaoi a gcuireann an file an *t-ábhar* sin os ár gcomhair.

nó

Déan comparáid **ghairid** idir a bhfuil faoin *ábhar* úd sa dán atá roghnaithe agat as **Ceist 3** agus a bhfuil faoin *ábhar* céanna sa dán atá ainmnithe agat.

B

- (i) Ainmnigh dán Gaeilge (a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa) a bhfuil do rogha ceann **amháin** de *na téamaí* seo thíos i gceist ann.

Ní mór teideal an dáin, mar aon le hainm an fhile a chum, a scríobh síos go soiléir.

(a) Brón

(b) Trua

(c) Bród

(d) Áthas

(e) Grá

(f) Éad

- (ii) Tabhair cuntas **gairid** ar a bhfuil sa dán sin faoin *ábhar* atá roghnaithe agat agus ar an gcaoi a gcuireann an file an *t-ábhar* sin os ár gcomhair.

Ceist 5. Freagair **A** nó **B** nó **C** anseo thíos.

A

Chaith tú cúpla lá i dtír thar lear in éineacht le do theaghlach féin.
Scríobh litir chuig do chara faoi.

I do litir luaigh

- an fáth a raibh tú féin agus do theaghlach sa tír thar lear
- **dhá** phointe eolais i dtaobh na rudaí a rinne sibh sa tír sin
- **dhá** fhadhb a bhí agaibh nuair a bhí sibh sa tír sin.

B

Tá tú i do bhall de bhanna ceoil. Bhuaigh an banna ceoil comórtas le déanaí.
Scríobh litir chuig do chara faoi.

I do litir luaigh

- **dhá** phointe eolais faoin mbanna ceoil
- **dhá** phointe eolais faoin gcomórtas a bhuaigh sibh
- rud **amháin** a dúirt na moltóirí libh.

C

Bhí scéal faoi mhadraí i nuachtán le déanaí.
Scríobh an litir a chuirfeá chuig eagarthóir an nuachtáin faoin scéal sin.

I do litir luaigh

- pointe **amháin** eolais i dtaobh an scéil
- **dhá** thuairim dhiúltacha a bhí sa scéal faoi mhadraí
- **dhá** thuairim dhearfacha atá agat féin faoi mhadraí.

Leathanach Bán

Leathanach Bán